

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZOK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok, gazdasági egyleti tagok- és közs. elöljáróknak egész évre
5 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 1 cm.-ként 6 fillér-
többesüri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenként
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adtnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz.

Segítség a székelyeken.

Sok jó indulattal keresgetik a gyógy-
szereket, melyek meggyógyítanák a székely
nép betegségeit, segítenének sok bajaikon s
ismét talpra állítanák a jobb sorsra érdemes
népet. Az állam is észrevette, hogy beteg
a nép, sorvad, pusztul s belátta, hogy
tönkremenése a magyar államtest veszedel-
mét jelenti Rettenetes veszedelmét; mert
egyik karja hanyatlik le bénultan. Már pe-
dig fél karral (a Dunán túl), nem lehet a törzset
(Duna-Tisza mente), a főt (Felső-Magyar-
ország), a végtagokat (Délvidék) gondozni.
Megvédeni éppen nem!

A székely népnélkül: egyik karja hi-
ján csonka koldus Magyarország, melynek
magyar nemzeti jellegét, mivoltát a hatal-
mak ajtóinál, mikor kéregetne, koldus fil-
lérrel fizetik ki, mely tengődik, de lábát
megvetni nem tudja, erőt kifejtteni nem
képes; virágzó, nagy nemzeti állam soha-
sem lesz.

Kép nélkül szólva, ha a Románia fe-
felől fenyegető veszély muszka, vagy ger-
mán segítség útján valaha bekövetkeznék
s így Magyarország elvesztené egyik kar-
ját: Erdélyt, a mi életképes, jómódu, erős
székely nép nélkül meglehet, hiába könyö-
rögne a félkezű Magyarország; mint a sza-
badságharc után, apró pénzzel fizetnek ki.
Ezért kell megerősíteni a székely népet,
hogy a magyar nemzet életéért, jövőjéért
ne kunyoráljon, hanem kardjára ütve, bát-

ran szólhasson: élni akarok Isten kegyel-
méből!

Magas nézpont ez, melyre minden ma-
gyar államférfi fel kell emelkedjék, mint Mózes
a Nébó hegyére. Látnia kell az ígért föld-
jét: az erős, hatalmas Magyarországot s
még ha hanyatlanék is karja a bénító kö-
rülmények miatt, fel kell emelje azokat,
hadd lássa az ígért földjéért: ama szebb
jövendőért küzdő sereg s acélozódjanak
harcoló izmai, mignem magyar nemzeti
állam lesz Magyarország; nem nemzetisé-
gek szerint széttagolt föld.

E magas cél érdekében a magyarok Mó-
zesei: államférfiai, kik az idők rendjén sor-
sát intézik, meg kell találják az eszközö-
ket, melylyel azt elérhetik.

Minél nagyobb a cél, annál kiválób-
bak kell legyenek az eszközök.

Magyarország államférfiai: a kulturát és
mívelődést keressétek elő, mozdítsátok meg,
alkalmazzatok — különösen a Székelyföld-
dön; amit csak tenni lehet a földszínen,
a föld belsejében, a Székelyföld levegőjé-
ben és által, arra pénzt, pénzt és harmad-
szor is pénzt kell teremteni. Most kell ezt
tenni! Mert nincs a földön állam, mely
területének biztosítására alkalmasabb anya-
got kapna, mint a magyar állam félmillió
székelye. Milliárdokkal nem lehetne olyan
telepítést eszközölni, mint a silány földjé-
hez, patakjai, kis folyói, erdője és égbe
nyúló bérceihez kimondhatatlan szeretettel
ragaszkodó székely.

És ezt csak meg kell erősíteni, mert
ez meg van. Ezt nem kell odaédesgetni
kedvezményekkel, nagy áldozatokkal, amire
nincs módja a magyarnak; ezt csak gyá-
molítani kell, hogy kárpótolva legyen föld-
jének silány és kevés volta. Erre pedig
kell, hogy milliói legyenek a magyarnak.

A segítségnek sok módja lehet; a szé-
kely kirendeltség bizonyára keresni fogja
azokat. A különböző vidékeknek, pld: Ma-
rosmente, Küküllővölgye, Erdővidék — a
mint nevezni szoktuk — külön-külön or-
vosszere van, sőt csaknem az egyes fal-
vaknak is. Némely vidéknek vasut kell, —
habár ez magában gyökeresen sehol sem
segít — másnak meglevő iparát fejleszteni,
annak iparát biztosítani. Vannak falvak,
melyeken legelőadással kell segíteni; meg-
véve — ha van — nagyobb birtokostól
alkalmas területet. Be kell hozni a kény-
szer gyümölcsfa tenyésztést országsszerte s
különös gondot fordítani keresztülvitelére a
Székelyföldön. Nemes csemetéket adjon
ingyen az állam.

Irányítani kell a termelést a talaj- és
égelyi viszonyoknak megfelelőleg, hogy ne
termeljenek búzát ott, hol nem alkalmas a
talaj annak, ellenben jó zabnak, vagy mes-
terséges takarmánynak.

Sok helyen a gazdag ásványforrások-
nál fogva a fürdők fellendítése segít. Ezért
vasutak- és jó utakkal könnyen hozzáfér-
hetőkké kell tenni Borszék-, Homoród-,
Szováta-, Málnás- és a többi többé-ke-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGÁJA.

A p r ó s á g o k.

A tanargyűlésről.

— A „Székely-Udvarhely” eredeti tárgaja. —

As emelkedések. — A kecskeméti becsület. — A
nagybányai kolléga.

Hétfőn, a kongresszus második napjának
delutánján mintegy huszonnégy tag verődött össze
a Solyomossy-féle sósfürdőben, melyet a vendégek
nagy része igen megkedvelt. Folyt a fürdés, uzson-
názás, vidám kacagás alkonyatig. Akkor valame-
lyik helybeli kolléga pormentes mezei uton gya-
log sétat indítványoz vissza a városba. Az indít-
vány lelkesedéssel elfogadtatik s a társaság utnak
indul szép libasorba a fürdő mögött a mezőn
keresztül.

A mulatság eleinte tetszik. Mikor azonban
dombra föl s dombról le történik az utazás, meg-
szakad a szép libasor. A kövérebb urak meg-
megállnak s törlik magukról a verítéket; aztán
igyekeznek a többiek után, akiknek fent a lejtő
legtetején már széles gesztusokkal mutogatja a
vidéket T a m á s Albert, a vezető. Az utolsó ro-
mokkal érkezik föl O s v á t h békési direktor is.
Nagyot szusszan, aztán kitör belőle a méltatlan-
kodás:

— No urak, ez már csak még sem járja.
En napokig-hetekig járhatok otthon a megyénk-

ben, bebarangolhatom az egész vármegyét, még
sem jutok sehol tíz méter emelkedéshez. Itt meg
alig tesz az embertíz lépést, már újra és folyton
emelkedik.

— De hiszen kérem, most már ereszkedni
fogunk. Szól békéltetőleg az egyik kolloga.

— Hát bizony épen ez a furcsa. Fűtülök
én az olyan emelkedésre, amelynek folyton eresz-
kedés a vége . . .

A társaság lassan betért a Hungária kert-
helyiségbe, ahol mintegy negyvenen telepedtek a
fehér asztal köré. A hangulat kedélyes. K á t a y,
a mókás szegedi prefesszor szembe kerül G e d a y v a l, a vidám kedélyű beregszászi kol-
legával.

Foly a beszélgetés. Egyszer Kátay a követ-
kező kérdéssel fordul Gedayhoz:

— Mondd csak kolléga, hol is született te
voltaképen?

— Hol? Hát Köcskeméten — feleli büszke
önérzettel a kérdezett.

— No, szép. Csakhogy azért kár ugy büsz-
kélkedni.

— Hogy, hogy?

— Hát tudod csak ugy, hogy én életemben
még egyetlen becsületes embert sem láttam Kec-
keméten.

Gedayban a kecskeméti becsület haragba
gurul.

— Ez már sok, hogy tudsz ilyet mondani?
Kátay sodorint egyet a rövid bajuszán, az-
tán nyugodtan adja meg a választ:

— Tudod lelkem, nem láttam Kecskeméten
becsületes embert, mert . . .

— Mert? Nos, miért mert?

— Mert sohasem jártam Kecskeméten . . .

*

Ugyanekkor történt ez is.

F e k e t e Ipoly ahogy akkor mondták: „a
megfeketedett Fehér Ipoly” szegedi kegyesrendi
tanár T i b e r Ágost bátyánk mellett ült, akinek
meg T a m á s Albert volt a szomszédja.

Fekete Ipoly „pertu”-t iszik Tiberrel is, Ta-
mással is. Aztán sutogni kezd.

Urambátyám, nem tudnád megmondani hová
való ez a mi T a m á s bátyánk?

— Dehogyan nem. Nagybányára. Hanem
annyi bizonyos, hogy érdekes ember. Amíg az
imént a Sósfürdőből hazajöttünk, vadideges em-
ber létere ugy magyarázta, ismertette a vidék
minden zegét-zugát, hogy a csuda ölt meg. Bizo-
nyosan geográfus. Kitünő geográfus. Ennyit Tiber
bátyánk. Fekete, akinek Nagybanán ismerősei
vannak, rögtön helyet cserél Tiberrel s faggatni
kezdi Tamást:

— Hát hogy vagytok otthon kolléga?

— Köszönöm a kérdésedet, elég jól.

— A kollégák jól viselik-e magukat?

vésbé híres fürdőket. A lehető könnyűvé kell tenni a székely fiu tanulását a marosvásárhelyi, székelyudvarhelyi, sepsiszentgyörgyi kézdivásárhelyi, csiksomlyói r. kath. és reformált gimnáziumokban, hogy kiszármazván a kevés földi székelységből, mind több és több ifju megakadályozva legyen a kisbirtok sokféle oszlása, másfelől minél több új, friss, jó erő menjen a derék székely fajtól szerteszét a hazába, mert ez a hová megy, munka és lelkes hazaszeretettel visz és terem. Mikor az u. n. expo (főzetési rendszer) fennállott a kollegiumokban, több székely földmives fiu tanult; mert apránként kikerült a főzetési sorrendje idején gabonából, gyümölcsből, turó, tojás árából hetenként egyszer a 2-3 font hus ára, kenyeret pedig vitt az apa, anya, vagy testvér átalvetőben a tanuló gyermeknek. Mióta az internátusok életbe léptek, a 80-100 frtot 3-5 részletben nehezebben teszi ki a kiskazda székely.

Pedig ez sem kerül többé és fia reggeli, ebéd és vacsorával el van látva. De summásan kell kiadni a pénzt, ami bajos.

Tegyen az állam alapítványt a mintegy 15 róm. kath., ev. ref., meg unitárius középiskolánál, melyekben a székely fiuk tanulnak 200-200 koronást 50-et. Az egész évi 75000 frtba kerül. 750 családon segít évente s az így tanulói pályára jutott s önálló megélhetésre az ország különböző részeibe szétmehető 750 ifju más és újabb rajokat biztat és visz magával.

Megemlítem, mint érdekes tünetet, hogy a székelyföldi falvak közül csak a közel multban is Farczád nevű kisközség — szülő falum — körülbelül a legtöbb tanuló adta; évek óta s talán most sincs egy is onnan; pedig ez 500 lélekkel bíró faluból ez idő szerint mintegy 20 van az ország különböző részeiben állásban, mint tanító, tanár, hivatalnok, pap. Ezeknek birtokrésze otthon marad s ha meg is kell váltani a testvéreknek, legalább nem aprózódik még inkább el.

Nem szabad mindent az államtól várni, való igaz. De az is kétségtelen, hogy nagyszabású ténykedésre egy nemzet életében

— Kitűnően. Soha olyan egyetértést, mint mostanában.

— A direktor virágzik-e?

— Nagyszerűen. Most jubiláltuk tanárkodásának 25 éves fordulóját.

Fekete csodálkozik. Ő ugyanis a nagybányai direktort fiatalabbnak véli.

— Lehetetlen — szól végre.

— Már hogy volna lehetetlen! Csak tudjuk mit csinálunk. Mit diskurálsz?

— Hányan vettek részt a kongresszuson?

— Szinte valamennyien.

— Lehetetlen.

Tamás rácsap az asztalra.

— Te, én Tamás vagyok, de te hihetetlen Tamás vagy. Hát ez már megint mért volna lehetetlen?

— Istenkém, hát azért, mert kívüled senkit se látok a tanári karból. Zsuffy, Tausztin, Lakatos Ottó stb. például hol bolyongnak az éji homályban?

Tamás sajnálkozva néz Feketére.

— Mit diskurálsz? Szerencsétlen, félrebeszél! Hiszen Zsuffy, Lakatos nagybányaiak!

Fekete nagy szemeket mereszt.

— Hát te nem vagy nagybányai?

— Nagybányai ám a . . . majd mit mondok kicsoda! Udvarhelyi vagyok.

— Fekete oldalba löki Tibert s most már ketten új, javított kiadásban „pertu“-t isznak a hibátlanul fölsimert udvarhelyi kollégával.

mégis csak az összeség, mondjuk az állam képes. Ha ennek kormányosai jól vezetnek, csudákat lehet művelni. Példa reá a küzdő japán, mely császára vezetése mellett alig fél század alatt modern és életképes, sőt vagyonos lett.

Várunk, várunk az államtól, de addig mi kell megtegyünk mindent, ha élni akarunk; mert igaz a: „Segíts magadon s az Isten is megsegít!”

Ezért segítség a székelyeknek önmaguk által kell jöjjön első sorban; az lesz valódi segítség! Meglátjuk.

Iucze Lajos,

vizaknai ref. lelkész.

Titkári jelentés.

— A helybeli Székely Dalegylet mult évi története. —

Szemerjay Károly dalegyleti titkár a közelebről megtartott közgyűlésen következő titkári jelentést terjesztett elő:

Dalegyletünk az elmúlt 1903. évben 1 közgyűlést (5 határozattal) és 8 választmányi ülést (45 határozattal) tartott, melyeknek ügyei mind ellátásban részesültek. Pártoló tagjaink száma míg az 1902. évben 94 volt, a mult évben 72-re olvadt le, a mi elég élénken bizonyítja városunk közönségének dalegyletünk iránt táplált nagy közönyét s ha ez tovább is így megy, pár év múlva dalegyletünk meg fosztódik minden anyagi támogatástól. Már pedig, igen tisztelt közgyűlés, egy oly dalegylet, mint a milyen a miénk is, a melynek koszosrus multja van, mindenesetre meg kell érdemelje az anyagi támogatást, mely nélkül a legjobb akarat mellett sem teljesíthet kulturmissziót!

Dalegyletünk, mely az egyetlen székely anyavárosunkban, nem 72 pártoló taggal, hanem legalább is 2-300-al kellene bírjon. Kérem tehát az igen tisztelt közgyűlést, — találjon módot, — hogy dalegyletünk egy lendület-adással vivja ki városunk közönségének, tisztelétét és szeretetét, — hogy végre levelezve ez érthetetlen közönyt, oly nivóra jusson, mint a milyent egy székely dalegylet megérdemel!

Örömmel jelenthetem, hogy működő tagjaink száma 8-al szaporodott s így jelenleg 29 működő taggal rendelkezünk.

Hangjegytárunk 3 művel gyarapodott és pdig: „Rákóczi Trombitája“ vezérkönyv és hozzá zongora kíséret. „Vigan cimborá“ vezérkönyv és 40 szólam és „Isten hozzád“ vezérkönyvvel. A két első szerzemény, ez utóbbi Bencze Lajos tiszteletbeli jegyzőnk ajándéka s így 1903. év végén összesen 170 ének darabunk volt.

Egyletünk vagyoni állapotáról a kiküldött számvizsgáló bizottság fog jelentést tenni.

Dalegyletünk a mult évben nyilvánosan tiz esetben működött s a nyár folyamán egy igen jól sikerült táncmulatságot rendezett. E szereplésekből különösen kiemelendő a január 4-én tartott nagy hangverseny, mely az egylet életében egyik legsikerültebb hangversenynek tekinthető úgy erkölcsi, mint anyagi siker tekintetében. A fő érdem természetesen jeles karnagyunkat: Morascher Hugó zenetanárt illeti meg!

Hozzá járultak még a hangverseny sikeréhez szíves közreműködésükkel: Hollaky Arthur, vármegyénk nagyérdemű főispánja egyletünk védnöke, Király Béla, Jánosi Ilus, Mihálovits Béláné, Kertész Albertné, Roediger Melánia, Kassai Irén, Szőlősi Irén, Baku Katalin, Hermann Helén és az ez alkalomra összeállított női kar; nem különben középiskoláink néhány tagja. Nem zárkozhatunk el, hogy ez alkalommal is hálás köszönetet ne mondjunk az igen tisztelt közreműködőknek áldásos tevékenységükért. Isten őket sokáig éltesse!

A jelzett névsor eléggé bizonyítja e hangverseny erkölcsi sikerét s ha még hozzá vesszük az anyagi sikert is, a mely 804 K 80 fillér volt 463 K 90 fillér tiszta maradvánnyal, azt hiszem

velem együtt érez az igen tisztelt közgyűlés, minden azon ohajomnak adok kifejezést, bárha minden évben legalább egyszer sikerülne egy ily hangverseny összehozása!

Ime, tisztelt közgyűlés, a jelzett adatok eléggé bizonyítják, hogy dalegyletünk elkövet mindent, hogy hivatásának megfelelhessen.

Dalegyletünk életében az elmúlt évben a következő kimagaslóbb események történtek. Ravasz Árpád alelnökünk székelyudvarhelyről való áthelyezése miatt tisztéről lemondott s így jelenleg nevezett állás betöltetlen van. Továbbá két testvéreget, nevezetesen: a Budapesti „Ébredés dalkör“ és a Debreczeni „Kereskedő ifjak“ dalköre zászló felavatási ünnepélyük alkalmából dalegyletünket meghívta és 1-1 zászló szeptet küldött, melyet előbbinél Cs. Szabó Kálmán, az utóbbinál Koncz Aurél urak voltak szívesek dalegyletünk nevében a zászlórudba beilleszteni.

Végül a mult év augusztus 21-24 Temesvárt tartott országos Dalárdaversenyen dalegyletünk képviseltette magát.

Ezekben volt szerencsém dalegyletünk egy éves működéséről beszámolni.

Különfélék.

M. t. olvasóinkhoz. A „Székely-Udvarhely“ tizedik évfolyamának harmadik negyedére ezennel előfizetést nyitunk s lapunk igaz barátaihoz azt a tiszteletteljes kérést intézzük, hogy lejárt előfizetésüket megújítani, esetleges hátralékaikat kiegyenlíteni és a „Székely-Udvarhely“-et ismerőseik körében ezután is megrendelésre ajánlani kegyeskedjenek, hogy nem kicsinylendő feladatainknak mi is pontosan megfelelhessünk. A „Székely-Udvarhely“ ezennel is hetenkint kétszer: **csütörtökön és vasárnap**, tehát minden héten kétszer karolja fel a székely anyaváros és vármegye közügyeit. Nem riadva vissza semmi áldozattól: hiven, lelkiismeretesen és pártatlanul szolgálja a székelység legvitalisabb érdekeit. Az a pár korona előfizetési díj, mely egyeseknek amúgy sem lehet sok — bőven visszatérül azáltal, hogy legjobb tehetségünk szerint, munkatársaink hathatós támogatásával, mindig oly közleményeket kívánunk adni, melyek a „Székely-Udvarhely“ hatáskörébe tartoznak s a közérdeket valóban előmozdítani hivatottak. A székelység ügyeivel állandóan foglalkozunk, mert hiszen székely népünk előhaladása, boldogulása, nemcsak székelyföldi, hanem elsőrendű nemzeti és így a leghazafiasabb érdek is. Legyen szabad tehát m. t. olvasóink, önzetlenül támogató munkatársaink eddig tapasztalt nagybecsű pártfogását továbbra is kérnünk, hogy elvállalt és folyton fokozódó kötelezettségeinknek — teljes mértékben megfelelhessünk. — A „Székely-Udvarhely“ előfizetési ára lapunk homlokán olvasható. Az előfizetések postadíjmentes beküldésére a m. kir. postatakarékpénztár 10,489. sz. befizetési lapja használandó, melyet mindenkinek készséggel és ingyen küldünk meg.

— **Küldöttség a székely vasut érdekében.** Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága nevében az apahida — marosvásárhely — székelyudvarhely — sepsiszentgyörgy — konstancai államvasut kiépítése érdekében e hó 15 én kishalmágyi Hollak y Arthur főispán vezetése alatt egy nagyobb küldöttség tiszteleg a kereskedelemügyi miniszternél. Reméljük, hogy az egész Székelyföld egyik legfontosabb érdekét képező ügyben kedvező választ hoz a kormánytól székely küldöttségünk.

— **Miniszteri elismerés szakiskoláinknak.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a székelyudvarhelyi állami kö- és agyagipari szakiskola igazgatóságának és személyzetének a Lukács Béla volt kereskedelemügyi miniszter siremléke kőfaragó munkájának kifogástalan elvégzése s ezen ügyben tanusított buzgó működéseért megelégedését nyilvánította.

— **Közigazgatási bizottságunk** havi rendes ülését Hollak y Arthur főispán vezetése mellett tegnap tartotta meg, amelyről tudósítást jövő számunkban hozunk.

— **Adóellenőri nyugdíjazás.** A pénzügyi m. kir. miniszter Kovács Domokos helybeli m. kir. adóhivatali ellenőrt, hosszasan tartó betegsége

folytán, szolgálati érdemei elismerése mellett, nyugalmába helyezte. Az így megüresedett adó-ellenőri állásra — legnagyobb valószínűség szerint — a pénzügyminiszter Ferenczy György itteni adóhivatali segédet fogja kinevezni annál is inkább, mert ezen szakkörben oly huzamos időn át teljesített pontos és ügybuzgó munkásságával, Ferenczy erre valóban érdemesítette magát.

— **Polgári leányiskola városunkban.** A közoktatásügyi miniszter, vármegyénk közigazgatási bizottságának kérelme folytán, a székelyudvarhelyi áll. polg. leányisk. ügyében kedvező intézkedést tett. Beleegyezését adta, hogy az áll. felsőleányisk. I. osztályának megszüntetése mellett a polgári leányiskola I. és III. osztálya már most szeptemberben megnyitassék. A IV. osztály beállítását csak abban az esetben volna hajlandó teljesíteni, ha nincs akadálya annak, hogy a felsőleányiskola II. osztálya megszüntetésével az I. osztályt végzett növendékek abba mind átlépjenek. A közigazgatási bizottság tegnapi ülésén tudomásul vette a miniszter ezen intézkedését.

— **Kinevezés.** A pénzügyi m. kir. miniszter tarcsafalvi Páffy Aladár etédi lakost, lapunk munkatársát, a nagyszebeni m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez ideiglenes minőségű segédydíjas pénzügyi számgyakornoknak nevezte ki.

— **A vármegyei gazdasági egyesület** kedden délelőtt és délután is folytatott választmányi ülést tartott, melyről jövő lapunk számol be

— **Eljegyzés.** Wallinger István, lapunk nyomdájának igen derék és szorgalmas vezető munkása eljegyezte Szombatfalvy József iparos polgártársunk kedves leányát: Erzsit városunkban. A megkötött frigyhez magunk részéről is őszintén gratulálunk!

— **Népünnepély.** A székelykeresztúri polgári olvasókör a polg. zenekarral együttesen Hollaky Arthur főispán, Dr. Damokos Andor alispán, Gyárfás Endre, Ugron Zoltán, Gálffy Kálmán főszolgabíró, Dr. Viola Sándor ügyvéd, olvasóköri és Papp Mózes zenekari elnökök védnöksége alatt e hó 17-én (vasárnap) jótékony célra nagyszabású népünnepélyt rendez igen változatos és mulatságos műsorral. Az ünnepély délután 2 órakor kezdődik. Ajánljuk a közönség figyelmébe és pártolásába.

— **Polgári fiúiskola Parajdon.** Egy állami polg. fiúiskolának Parajd községben leendő felállítására a vallás- és közoktatásügyi miniszteriummal tárgyalások folynak. Remélhető, hogy az ügyet Parajdra nézve kedvezően fogják megoldani.

— **Városunk tanköteles** gyermekeinek összeírása befejezést nyert. E szerint 3—5 éves fiú 230, leány 228, összesen 458; 6—12 éves fiú 487, leány 457, összesen 944; 13—15 éves fiú 218, leány 196, összesen 414 van. Együtt véve 1816 iskolaköteles gyermek iratott össze.

— **Kereskedők gyűlése.** A mint értesülünk — holnap (pénteken) este a helybeli kereskedőtársulat rendkívüli közgyűlést tart, a melyen tárgyalás alá veszi Persián János elnök, Florián Kristóf alelnök és Virág József jegyző lemondását.

— **Sztrájkoló képezői növendékek.** A székelykeresztúri tanítóképzőben tudvalevőleg az elmúlt iskolai időszakban sztrájkoltak a növendékek. A közoktatási miniszter azzal büntette meg a III. és IV. oszt. növendégeit, hogy csak szeptember első felében tehetnek osztályvizsgálatot s az utóbbiak december végével tanképesítőt.

— **Az arankairítás határideje** immár vármegyénk területére nézve is lejárt. Ismételtlen figyelmet kellünk fordítani a miniszteri rendelet értelmében való írtási munkálatok befejezésére annál is inkább, mert az esetleg tapasztalt mulasztások szigorú megtorlást vonnak maguk után — a földmívelési miniszter újabb rendelete szerint.

— **Földfesték-gyár Székelyudvarhelyt.** Első Erdélyi Festékgár Betéti Társaság Székelyudvarhelyi céggel egy igen életrevaló iparvállalat létesült közelebből városunkban. A társaság tagjai helybeli kereskedők s azt az elismerésre és támogatásra érdemes célt tűzték maguk elé, hogy Lő-

véte községnek a „Kövespatak” völgyében fekvő eddig ugyiszólva parlagon hevert — földfesték tömegét értékesítsék itthon és a külföldön. Az élelmes, dolgozni szerető társaság élén Riemei K. Gusztáv áll, aki közvetlen vezetője, igazgatója a gyári vállalatnak, melyet Robony Adolfól övett meg s alakított át. A gyártás vezetője Ladó István és a bánya felügyelő: Mihály János. Mintegy 20 lövétei székely nyer állandó foglalkozást jelenleg s a mint az üzem emelkedik, ahhoz mérten a munkások száma is szaporodni fog. Négy hatalmas tárna van munkálás alatt, amelyek előtt hatalmas nyersfesték tömegek halmazva áll. A tárnáktól nem messzire van a gyártelep, mely 20 métermázsányi festék égetésére alkalmas kemencével, majd egy 100 métermázsára és egy 5 mm. próbakatlannal; egy malomkövel, valamint egy új, szitákkal ellátott, golyórendszerű acél malommal bir. Az ősfenyves között, madár daltól hangos téren kényelmes lakhelyek is vannak. Oly hatalmas vízerő áll rendelkezésre a malomhajtására, hogy három-négyszer annyi gépet is képes volna mozgásban tartani. Hat iszapoló bárkában naponta átlag 20 métermázsas legfinomabb, olajba törhető vörös és sárga festéket termelnek, mintegy hatféle változatban. A festékanyag bősége kifogyhatatlannak mutatkozik s állítólag Magyarország és Ausztria területén páratlanul áll, a mennyiben hasonló finomságú anyaggal nem rendelkeznek. A közlekedési nehézségek azonban rendkívüli módon akadályozzák a nagyobb forgalmat, mert igen sok költséget igényelnek s így drágítják a különben széles körben keresett festéket.

— **Szövetkezeti forgalom.** A helybeli „Ipari és Gazdasági Hitelszövetkezet” igazgatósága e hó 12-én tartott ülésében vette tudomásul a kiküldött leltározó bizottság jelentését a múlt félévi üzlet eredményről. E szerint a központban elhelyezett váltók értéke 139,560 K, a helyben telepített váltóké 24,675 K, peralatt van 3802 K, összesen 168,137 K. A központban elhelyezett kötelezvények összege 22,860 és a helybelieké 58,005 K, összesen 80,865 K. A betétek összege 41,749 K 27 fillér. Tagok száma 1107 üzletrészzel 781. Junius 30 án készpénz készlet 517 K 43 f. volt.

— **Általános érdeklődést** keltett a „Köztelek” f. évi junius 21-iki számában dr. Kosutány Tamás az országos kémiai intézet igazgatójának a Thomas-salakliszttről megjelent cikke. E cikk statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy ezen kitűnő műtrágyát, a mely a külföldön általánosan el van terjedve, nálunk még mindig nem használják oly kiterjedten, a mint azt a gazdaközönség és mezőgazdálkodásunk érdekei megkövetelik. Számítalan kísérletek bizonyosága ugyanis, hogy a Thomas-salakliszt olcsósága és biztos kitűnő hatása mellett a legtöbb esetben túlszárnyolja a szuperfoszfát hatását, különösen ott, a hol nem a gyors, hanem a több időre terjedő hatás indokolt. Így pl. lóherénél, lucernánál, réteken, szőlőkben stb. a Thomas-salakliszt más trágyával pótolhatatlan. Gazdáink ezen előkelő szakembertől jövő tanácsot bizonyára nem fogják figyelmen kívül hagyni s a hol még nem használták, őszszel megkísérik ezen trágya alkalmazását. Értesülésünk szerint különösen a csillag védjegyű Thomas-salakliszt bir kitűnő telajdonságokkal, jó lesz tehát ezen védjegyre ügyelni.

— **Vizbefut.** A Küküllő folyónak Zetelaka községben is akadt áldozata. Pataki Gergely ottani lakos e hó 9-én vizért ment a folyóhoz s epileptikus állapota hirtelen erőt vett rajta és arccal a mintegy 20 cm. mélységű vízbe esett, a hol megfuladt. Az orvosrendőri hullavizsgálatot vasárnap ejtették meg.

— **Fogorvos.** Perl József (American Dentist) Székelyudvarhelyt rendel e hó 18-ig a „Budapest”-szállodában (I. sz. szoba) délelőtt 9—12-ig és délután 2—5 óráig. Őszkor hosszabb időre eljön.

— **Kidobott pénz** — bármily csekélynek látszó is — csak az olyan hirdetésért fizetett összeg, amelyet igen korlátolt számu és nem érdekelt közönség olvas. Ellenben a „Székely-Udvar-

hely” apró és rendes hirdetései — melyeket hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap nemcsak Udvarhelyvármegye székhelyén s minden valamire való és számottevő községében, hanem az ország legtávolabbi részében is sok ezren olvasnak — a legolcsóbbak, mert feltétlenül eredményt biztosítók.

Gsarnok.

Ha majd itt lesz.

Ha majd itt lesz, akit várok,
Ha majd vele erre járok,
Szellő! rázz meg, lassan rázz meg
Minden kis virágot,
Harmatos faágat.

Hogy mikor jön erre felé,
Virág hulljon lába elé,
A harmat meg a hajára,
Fekete szemére...
Én meg a keblére!

Belenczéresi Dezső.

Szerkesztői üzenetek.

S. J. Sz. J. Jövő számunkban közölni fogjuk. Eddig térszűke miatt késett.

D. K. A végrehajtási foglalás csak létező vagyontárgyra és így követelés foglalása esetében, a budapesti kir. ítélőtábla egy ítélete szerint, csak akkor lehet hatályos, ha a követelés a lefoglalás idejében már tényleg fennállott, de nem bírhat hatályval még csak jövőben teljesítendő szolgáltatásokból keletkezendő követelésre.

S. I. úrnőnek Szováta. Szíves közleményét köszönettel vettük s közelebből sorát ejtjük.

Nyilt-tér*

— Rövid használat után nélkülözhetetlen. —
— Igen alkalmas utazásoknál. —
— Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva. —

Bizonyítvány kelt Bécsben,
1887. júl. 3-án.

Sarg's
Kalodont

nélkülözhetetlen

fogtisztító-szer.

Elsőrangú hygienikusok elismerik, hogy egészségünk fentartásánál nem nélkülözhető a fogak és szájüreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hátrithatók el ez által Ennél legsikeresebbnek bizonyul a „KALODONT”, mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadivatal.

Egy tisztességes, jóra való **bolli szolga** keresetük évi 400 korona bérfizetéssel. Cím e lap kiadóhivatalában.

Tőkepenzések, akik Székelyudvarhelyt, a Kossuth-utcában, igen előkelő és nagyobb terjedelmű telken, emeletes bérházat építeni hajlandók és így pénzüket — tőkéjük részletenkinti visszafizetése mellett — *biztos, magas kamat-jövedelemre* elhelyezni ohajtják, tájékoztatás végett forduljanak a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalához.

Uj fodrász-üzlet!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy **fodrász-üzletemet Kolozsvárról Székelyudvarhelyre** (Kossuth-utca 43.) **helyeztem át** s azt ujonnan berendezve megnyitottam.

Célom: előzékeny és pontos kiszolgálásban részesíteni t. vendégeimet.

Bérlet-jegy (10 számmal) 80 kr. — Egész havi bérlet, tetszés szerinti borotválással és egyszeri hajnyírással 2 korona.

Férfiaknak különös figyelmébe ajánlom a legujabb divatu Maxim-frizurákat, melyeket speciális szakértelemmel eszközölök.

Nagybecsű pártfogásukat kérve, vagyok
kész szolgálattal:

Kertész Lajos.

341—1904. vgh. szám.

Árverési hirdetés.

Alólírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a budapesti IV. kerületi kir. járásbírósnak 1904. évi Sp. III. 678. számú végzése következtében Dr. Pál Ernő székelyudvarhelyi ügyvéd által képviselt Dr. Perényi Zsigmond budapesti lakos javára Bartha Andor bardoczi lakos ellen 671 K 20 fillér s járulékai erejéig 1904. évi június hó 17-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján le és felül foglalt és 1525 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: házbútorok, könyvek, szerszámok és 4 ló nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1904. évi V. 159/2. sz. végzése folytán 671 K tökekövetelés, váltódió és eddig összesen 192 K 57 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig H. oklándon alperesnél 1904. évi július 29-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is elfognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Oklánd, 1904. évi július 6.

POLLÁK IGNÁC,
kir. bír. végrehajtó.

BOR. Jó és olesó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Kitünő fedeles udvari kocsi teljesen új állapotban eladó **Dávid Gergely** kovácsmesternél Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 26. sz. — felelősség és jótállás mellett. Ócska kocsikat becsérel s készit ujakat és elvállal mindennemű javítást a legjutányosabb árért.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Mint gyógyviz osodahatásu.

Kászoni Főkut.

Természetes gyógy borvíz!

Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: **SENPÉTERY GERGELY** fűszer-, üveg-, porcellán- és díszműtáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállitmány.

Betegh Pál

könyv-, papir-, író- és rajzszerkeszkedésében (Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 15.) tulhalmozott raktár miatt kaphatók:

EMLEK-ALBUMOK fényképekhez és levelező-lapokhoz legolcsóbb árban.

GYERMEKEKNEK remek képes- és mesékönyvek leszállított áron.

HELYI ÉS MŰVÉSZI LEVELEZŐ-LAPOK dus választékban.

HEGEDŰK, okarinák, hegeduvonók, hurrok és más fűszerelések elsőrendű gyárakból.

KINAI DISZ- és kézi legyezők változatos kiállításban.

ÉNEK- ÉS IMAKÖNYVEK különböző választékokban.

IFJUSÁGI ÍRATOK a legjelesebb íróktól nagy választékban.

PALLAS NAGY LEXIKONA — tíz első kötete — mélyen leszállított árban.

DERZSI ÉLET-KÖNYVE, mint állandó házi-orvos. — Legbiztosabb gyógymód, mely szerint az eddig gyógyíthatatlan betegségek is házilag feltétlenül és ingyenesen gyógyíthatók. Elsőrendű orvosi véleményre az EMKE. népkönyvtárai számára 100 példányt elfogadott. Bolti ára 3 K, most csak 2 korona.

A „KEGYELET OSZLOPA”. Irta Bod Károly. — Tizenegy halotti ima, kilenc temetői beszéd különböző alkalmakra. Bolti ára 2 K 20 fillér, most 1 K 60 fillér.

PÁLFI LAJOS: „Okszerű méhészet kézikönyve kérdések és feleletekben.” — Szöveg közé nyomtatott ábrákkal; ára 1 korona.

Ajándék könyvek legdusabb raktára!

Mélyen leszállított árak!

Ritka alkalom!

Alapított: 1865.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

Csak rövid ideig!

női- és férfi divatruház Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám. 0 0 0 0

Legolcsóbb bevásárlási forrás! Gyors és pontos kiszolgálás!

Alapított: 1865.

Tavaszi és nyári divatcikkek dus raktára. 0 0 0

Férfi- és női ruhák teljes elkészítettése elsőrendű műtermekben! 0 0 0

Menyasszonyi o kelengyék nagy választékban! 0

Állandó nagy választék bluz- és ruha selymekben féláron is alul!

Legnagyobb o raktár férfi és női ruháknak való posztókban, páratlan olesó árakban, kiváló minőségekben! 0 0

Rendkívül nagy feltűnést fognak azon cikkek kelteni, melyek mostantól kezdve

Szenkovits János utóda

női- és férfi divatruházában (Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám alatt)

nagy külön eladásra kerülnek.

Üzlet-áthelyezés miatt

fölhalmozott raktári készletét leapasztani szándékozván, azok **árát az elismert olesó áraknál is alább szállította!**

Minden hétfőn és pénteken nagy maradék-eladás!

A jelen alkalom igen ritka bevásárlási előnyöket nyújt a n. é. közönségnek, miért is csak jó szolgálatot vélünk teljesíteni, hogy mielőbbi fölhasználását különös figyelmébe ajánljuk.

Csak rövid ideig!

Ritka alkalom!

Férfi és női készruhák áruház. Ezen ághban a legvégsőig menő olesó árakat biztosítom, miért is különösen bátor vagyok az elősoroltakra föl hívni a közfigyelmet!

Férfi, női és gyermek cipők kiváló minőségben, versenyen kívüli árakban! 0 0

Csinos női- és férfi sport, tenis és torna-cipők dus választékban.

Illatszerek, szappanok, ruha- és hajkefék! 0 0

Uti bőröndök és kézi-táskák. 0 0